

ЩОДО БАЗОВИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ, ІНТЕРЕСІВ Й ПРІОРИТЕТІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА СВІТОГЛЯДНИЙ СЕНС

Автор доводить, що традиційні геополітичні цінності України було визначено ще наприкінці XIX – в першій половині XX століть і залишаються актуальними й донині. Що ж стосується пошуку пріоритетів розвитку України, то він має відбуватися з орієнтацією на внутрішні геополітичні чинники, адже саме всередині держави, в цінностях й інтересах її народу лежить той "геополітичний код", який визначає призначення держави, пріоритети її політики.

Ключові слова: геополітичне ствердження, геополітичні цінності, геополітичні інтереси, геополітичні пріоритети, геополітичне середовище, геополітичні чинники.

В Україні геополітична наука започаткувалася лише на початку XX століття (праці С. Рудницького, О. Донцова, Ю. Липи), проте подальшого розвитку вони в силу "напівколоніального" статусу України за радянських часів майже не отримали, а власне філософські її підвалини геополітики в Україні почали досліджуватись вже після здобуття незалежності, передусім, зусиллями таких вчених, як В. Андрущенко, Л. Губерський, В. Кремінь, В. Крисаченко, М. Михальченко, Ф. Рудич, М. Степико, М. Хилько та деяких інших.

В українському суспільстві загалом, і в науковому середовищі зокрема, спостерігається підвищений інтерес до геополітики, проте досі чимала частина досліджень має прикладний або спеціальнонауковий характер, а крім того – нерідко зводиться до спроб адаптації розробок зарубіжних авторів до українських реалій. Йдеться про ідеї таких класиків геополітики, як З. Бжезінський, Т. Гоулд, С. Коен, Х. Маккіндер, С. Хантінгтон, К. Хаусхофер, Р. Челлен та деяких інших.

При цьому часто ігнорується відоме правило про те, що геополітика в кожного народу своя: "Не існує єдиної науки геополітики, яка визнавалася би всіма державними структурами... Кожна нація має таку геополітику, на яку вона заслуговує" [13, с. 22–23]. Тож досвід зарубіжних країн, безумовно, враховувати потрібно, але застосовувати розроблені для інших держав рецепти геополітичного ствердження не лише безперспективно, але навіть ризиковано. Адже те, що принесло користь одному суспільству за тих конкретних умов, в яких воно існує, може принести шкоду іншому – з іншою історією, іншими цінностями, іншим менталітетом населення, традиціями суспільними відносин, природними умовами, матеріально-технічною базою тощо.

Значна частина існуючих досліджень з української геополітики зосереджується виключно на проблемах зовнішньополітичного вибору нашої держави. На думку автора даної роботи, геополітика країни має формуватися відповідно, перш за все, до її внутрішніх чинників, саме вони мають бути визначальними, а зовнішня політика – похідною від них.

До речі, що один із засновників геополітичної науки: Р. Челлен вважав, що геополітика має комплексно досліджувати п'ять форм існування держави: географію, народ, господарство, суспільство, управління [12, с. 53]. Як бачимо, зовнішньої політики в цьому переліку немає. Адже цінності й інтереси держави – в ній самій, в благополуччі її народу. Відповідно до цих цінностей та інтересів мають визначатися пріоритети державної політики – як внутрішньої, так і зовнішньої, звичайно ж, із врахуванням реалій міжнародної ситуації. Проте міжнародні відносини мають впливати на вибір шляхів поставлених цілей, а не визначати ці цілі, бо не можуть стратегічні пріоритети існування й розвитку цілого народу залежати від зовнішньополітичної кон'юнктури. Крім того, саме в питаннях зовнішньої політики сьогодні існують найбільші розбіжності в поглядах наших співгромадян, тож було б очевидно неправильним шукати відправної точки геополітики держави там, де немає суспільного консенсусу.

Акцент на внутрішній для країни сутності її геополітичних цінностей вимагає політологічного підходу для його осмислення, адже на засадах такого підходу можна розглядати проблему геополітичного ствердження України як комплексну, тобто таку, що потребує залучення пізнавальних засобів різних спеціальних соціальних та гуманітарних наук.

Визначення традиційних українських геополітичних цінностей знаходимо в працях видатних вітчизняних мислителів кінця ХІХ – першої половини ХХ століть, які на високому науковому рівні досліджували історію українського народу, його менталітет, культуру, цінності – М. Драгоманов, С. Подолинський, М. Міхновський, Ю. Бачинський, М. Грушевський, В. Винниченко, В. Липинський, С. Рудницький, О. Бочковський, А. Синявський, М. Сціборський, В. Старосольський, С. Дністрянський, С. Шелухін, Ю. Липа та інші. Аналіз їх геополітичних праць дає можливість говорити про те, що традиційними для вітчизняної геополітичної думки були ті цінності, які притаманні сучасним високорозвиненим суспільства, а саме: цінність людини як духовної істоти, що прагне самореалізації, свобода, соціальна справедливість, рівність прав тощо.

Політологічний аналіз цінностей, на який спирався автор, здійснювався передусім такими вітчизняними авторами як Т. Аболіна, А. Єрмоленко, О. Кисельова, В. Кушерець, В. Малахов, В. Огнев'юк та ін. Цінності українського народу вивчали зокрема С. Возняк, І. Кононенко, О. Корнієнко, В. Луць, В. Москалець, Н. Жабінець, В. Климчук та ін.

Актуальність теми даного дослідження обумовлена тим, що вона зосереджена саме на внутрішніх геополітичних чинниках і пріоритетах розвитку, як на визначальних для магістрального напрямку суспільного розвитку; покликана дати поштовх більш геоцентричним геополітичним дослідженням, що виходять із первинності інтересів України для формування пріоритетів її політики; знайти шляхи подолання протистояння, що розколює країну та стоїть на заваді її динамічному розвитку, ефективному задоволенню духовних та матеріальних потреб її громадян, зайняттю гідного місця на світовій арені.

Сьогодні спроможність входження держави в глобальний інформаційний простір визначається наступними характеристиками: наявність

власної політики щодо процесів глобалізації та інформатизації; наявність інфраструктур сучасного суспільства (фінансових, управлінських, інвестиційних, інших, для яких необхідно розвивати інформаційні інфраструктури); законодавча база, яка регулює нові форми соціальних відносин; матеріально-технічний супровід процесів інформатизації; система освіти, через яку передаються вміння працювати в умовах інформаційного суспільства; інвестиції у пріоритетні напрямки розвитку інформаційного суспільства [11, с. 13–15].

Отже, саме в такому складному глобалізованому постбіполярному світі доводиться шукати Україні своє місце в новій геополітичній ієрархії. Відповідно до класифікації, прийнятої в науковій літературі з геополітики і міжнародних відносин, Україна є державою середнього рівня, зовнішньополітичні дії якої локалізуються переважно на регіональному рівні системи міжнародних відносин. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин має як потенційні переваги, так і потенційні вади. До переваг належать: більша свобода вибору зовнішньополітичних пріоритетів, визначена етапом становлення незалежності та помірністю зовнішніх загроз суверенітету; відсутність формальних міжнародних обмежень у механізмах прийняття зовнішньополітичних рішень, пов'язаних з участю у наднаціональних утвореннях; статус "вільного агента" у процесі трансформації системи міжнародних відносин, що надавав можливість вибору партнерів та отримання від потенційних партнерів кращих умов партнерства. До вад можна віднести: відсутність гарантованої підтримки з боку інших держав; високий ступінь невизначеності перспектив у системі міжнародних відносин; вразливість до силового тиску та дипломатичного шантажу з боку інших держав та міжнародних організацій.

Геополітичне середовище визначається структурою міжнародних відносин, світовими лідерами, світовими організаціями, впливовими розвиненими державами, їхніми цілями та інтересами як на світовому рівні, так і стосовно конкретного суб'єкту геополітики – України. Водночас на сучасну геополітичну структуру здійснюють свій вплив і тенденції глобалізації та регіоналізації, що пропонують альтернативні структуризації світу у відповідності до регіональних блоків та угруповань різного функціонального характеру. Здебільшого ці тенденції визначають конкретні засоби реалізації національних інтересів окремих суб'єктів геополітики на локальному, регіональному та глобальному рівнях.

У випадку України геополітичний простір характеризується комплексним поєднанням в якості сусідніх суб'єктів геополітики першого порядку вагомих акторів сучасних міжнародних відносин. Сусідами першого порядку України виступають впливові регіональні актори – Російська Федерація та Європейський Союз. Навколо цих акторів відповідно консолідується два геополітичні простори – євразійський та європейський. З геополітичної точки зору Україна виступає рубіжною країною як для європейського простору, так і для євразійського. І в термінах європейської, і в термінах євразійської геополітичної системи мова йде про оформлення сфери впливу, механізмами формування якої є політика стосовно

сусідніх регіонів [10, с. 4]. Таким чином, на думку деяких дослідників, Україна належить до міжсистемної периферії, яка підпадає під вплив інтересів інших геополітичних суб'єктів. Водночас геополітичне розташування перетворює Україну на своєрідний геополітичний центр – державу, яка в силу свого географічного положення виконує комунікаційні функції між двома геополітичними комплексами, має потенціал контролю доступу до них. Україна виступає основним комунікаційним каналом між європейським та євразійським геополітичними просторами, отже й ключовою ланкою для їх об'єднання у один пан-європейський простір [2, с. 55]. Геополітична реальність глобальної політики для України також визначається параметрами відносин в геополітичному трикутнику США – Європейський Союз – Росія, в якому Україна здебільшого розглядається рештою ключових акторів у якості об'єкту посилення впливу і тиску один на одного [7, с. 12–21].

За таких обставин Україна, в якій, до того ж, не було суспільного консенсусу щодо зовнішньополітичних пріоритетів, фактично обрала основою своєї зовнішньополітичної стратегії концепцію рівнонаближеності (яку в нас називали різновекторністю), сутність якої полягає у розвитку поглибленого співробітництва одночасно з усіма провідними міжнародними акторами в регіоні, у прагненні встановити із ними відносини стратегічного партнерства. Основним елементом концепції рівнонаближеності є врахування інтересів усіх провідних акторів при розвитку партнерства з кожним із них окремо та запобігання такому поглибленню відносин із одним із регіональних центрів сили, яке суттєво зашкодить інтересам іншого регіонального центру сили. Регіональна політика України формувалась переважно як інструментальний комплекс вирішення зовнішньополітичних завдань у географічних регіонах, до яких вона належала, а її головними засобами стали міждержавні інститути та неформалізовані домовленості регіонального та субрегіонального рівнів. У досягненні завдань регіональної політики Україна віддавала перевагу маневруванню поміж центрами сили в регіоні, ситуативному зближенню з тим чи іншим із них відповідно до кон'юнктурних завдань. Такі підходи часом давали ефект для вирішенні конкретних поточних питань, але в довгостроковій перспективі позбавляв Україну змоги послідовно та цілеспрямовано реалізовувати власні геополітичні проекти, виступати активним гравцем на міжнародній арені, брати адекватну участь у структуруванні регіонального простору.

Наслідком політики маневрування між інтересами різних геополітичних гравців, орієнтації на ситуативні завдання стало розмивання пріоритетів зовнішньої політики і деформація принципу багатовекторності, що, зокрема, знайшло свій вираз у проголошення одночасно двох десятків держав, що мають цілком різні інтереси, стратегічними партнерами України. Насправді ж це свідчить лише про те, що в нашої держави фактично взагалі немає справжніх стратегічних партнерів. Україна не визначила своєї ролі ні на світовому, ні на регіональному, ні на субрегіональному рівнях. Все це веде до формування іміджу України як непо-

слідовного та непередбачуваного партнера, до якого (саме в якості партнера) потроху втрачають інтерес провідні світові гравці.

Показником ставлення до України країн-членів ЄС є інформаційний образ нашої держави, що формують європейські ЗМІ. Так, хоча інформаційний вимір двосторонніх відносин України з такими впливовими членами ЄС як Великобританія, Німеччина, Франція позначений загальним позитивним ставленням щодо нашої держави як важливого сусіда, проте ЗМІ останніх двох країн переважно в негативному контексті подають інформацію про вірогідність інтеграції України до Євросоюзу. Виразно окресленим є другорядне позиціонування України в порівнянні з Росією, зокрема й в питаннях, що стосуються геополітики. У питаннях геополітики Україна переважно подається в європейських ЗМІ переважно не як держава, яка має вплив на ухвалення важливих міжнародних рішень, а як геополітичний актор, який ще не утвердив себе на міжнародній арені [8, с. 12–13].

Ще гірша ситуація, якщо аналізувати інформаційний образ України не лише в Європі, а у світі в цілому. З'ясується, що провідні світові ЗМІ приділяють мало уваги українським новинам, причому надають перевагу повідомленням негативної спрямованості; напрямком інформаційних потоків в Україні типовий для країн, що розвиваються: інформаційні потоки ззовні й за кордон співвідносяться як 100 до 7–8. Ключові теми присутності України у західних засобах масової інформації протягом 1990–2004 рр. наступні: закриття Чорнобильської АЕС, атомна зброя, проблема можливостей продажу зброї в політично нестабільні країни, корупція, українські шахти, нецільове використання кредитів МВФ, нелегальна міграція, зникнення журналіста Г. Гонгадзе, побиття журналістів, студентів, учасників мирного Євромайдану, "касетний" та "кольчужний" скандали тощо. Те, що подавалися в позитивному для України контексті, було небагато: в 1990-х рр. це переважно успіхи футбольного клубу "Динамо", а в 2004–2005 рр. – "помаранчева революція", зміна влади, нові зовнішньополітичні перспективи України [11, с. 13–15].

Слід визнати, що основною причиною слабкості інформаційних позицій України є не негативне сприйняття нашої країни світом, а відсутність сильної і послідовної інформаційної державної політики, що пояснюється причинами політичного, економічного, ідеологічного, професійного характеру. Україна не продукує достатньої кількості позитивної інформації про себе, яку можуть подати світові ЗМІ, а вітчизняні мас-медіа переважно ігнорують важливу міжнародну тематику. Таким чином, виникає певна інформаційна самоізоляція, коли світова спільнота практично не ознайомлена з проблемами нашої держави, а українська – з тим, що реально відбувається у світі. У добу інформаційних технологій, коли інформація є одним з найважливіших геополітичних чинників, така ситуація є неприпустимою, і неминуче веде до послаблення геополітичного потенціалу України.

Отже, місце України в сучасному геополітичному середовищі, в новій геополітичній ієрархії глобалізованого постбіполярного світу досі не ви-

значено. У той же час, можна відзначити, що з кожним роком можливості для посідання гідного місця у світовій ієрархії, для геополітичного ствердження нашої держави зменшуються внаслідок невдалої політики маневрування і орієнтації на кон'юнктурні інтереси при відсутності чіткої стратегії розвитку. Якщо найближчим часом не буде вжито адекватних дієвих заходів, нинішня ситуація загрожуватиме країні зі слабкою політичною, економічною і соціальною системами, з невизначеними культурно-цивілізаційними цінностями, яка не в змозі належним чином фінансувати власні збройні сили, перетворенням на геополітичний об'єкт, який втратить здатність проводити власну геополітику.

Пріоритети дій України, необхідних для її геополітичного ствердження, посідання гідного місця на світовій арені, має розробити геополітична наука відповідно до геополітичних цінностей й інтересів нашої держави, її народу. Для цього, щоб не вигадувати велосипед і не повторювати зроблених помилок, слід, перш за все, проаналізувати вже існуючу геополітичну спадщину – погляди як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників щодо геополітичної ролі України, її призначення і місця на світовій арені.

Перш, ніж досліджувати, які геополітичні цінності українського народу визначали вітчизняні геополітики, зазначимо, що загалом проблематика геополітичних цінностей є малодослідженою, незважаючи на те, що дослідженню цінностей загалом, і зокрема, політичних і соціальних цінностей, присвячено чимало праць сучасних вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема таких, як В. Андрущенко, В. Бабкіна, В. Барков, Ф. Бейлі, В. Бех, К. Гаджиев, Є. Головаха, В. Горбатенко, В. Іноземцев, С. Катаєва, В. Корнієнко, В. Кремень, С. Кримський, І. Курас, І. Лебедев, А. Маслоу, М. Михальченко, Л. Нагорна, Дж. Нейсбіт, Дж. Рітцер, Ф. Рудич, С. Рябов, В. Ткаченко, М. Ходаківський, Е. Фромм, Ф. Фукуяма, Е. Ціммерман. Дослідниками відзначається, що у високорозвинених країнах на сучасному етапі пріоритетними визначаються загальнолюдські цінності, помітний рух до зміни споживацьких орієнтацій постматеріальними цінностями, виникнення нового типу попиту – не стільки на продукти, скільки на стиль життя. Останній включає усвідомлення значення людського існування, прагнення до участі в процесі прийняття соціальних рішень, до соціальної справедливості, до широкого вибору соціальної ролі в межах більш естетичного та здорового оточуючого середовища. Гроші, як матеріальна винагорода за працю, поступаються місцем цінностям самореалізації, саморозвитку, участі в організації та керівництві виробництвом, визнання та поваги особистої гідності, спілкування. На перше місце також виходять такі цінності, як освіта, гарна сім'я, виховання дітей, цікава робота. В сучасному інформаційному суспільстві знання та інформація визначаються як важливі цінності, які визначально впливають на можливості робітника в нових соціально-економічних умовах. Зміна пріоритетів у бік визначення необхідності гармонійного існування суспільства з навколишнім середовищем призвела до усвідомлення суспільством екологічних цінностей найбільш актуальними для сьогодення.

Особливості формування ціннісної парадигми в пострадянському суспільстві зумовлені тим, що тоталітарне суспільство виробляло систему цінностей, установок, які мали абстрактний характер, були орієнтовані на "щасливе" майбутнє, не мали відображення на практиці та у свідомості громадян. Влада проголошувала цінності, які були загальними для всіх, формальними та наперед визначеними. При цьому не враховувались інтереси й ціннісні орієнтації окремої особи, оскільки вважалося, що єдина ідеологія передбачає відповідну їй систему цінностей громадян. Що ж стосується конкретних, практично орієнтованих політичних цінностей, то радянська людина частіше прагнула їх уникати.

Сучасне українське суспільство розкололося: паралельно існують дві культури, дві системи оцінок, норм, що виявляється в дестабілізації суспільства, виникненні конфліктів та напруженості. Поряд зі збереженням авторитарно-бюрократичних цінностей радянського суспільства спостерігається некероване, стихійне впровадження нових, запозичених цінностей західного суспільства без урахування місцевих ментально-психологічних особливостей [6, с. 9, 12]. У той же час, відродження цінностей, властивих власне українському народу, тих, що формувалися до радянської пропаганди, відбувається повільно, хоча, як буде показано нижче, вони значно ближчі до притаманних сучасним розвиненим країнам постматеріальних цінностей, ніж міфічні абстракції радянської доби.

Що стосується власне українських геополітичних цінностей, то ми знаходимо їх в працях видатних вітчизняних мислителів кінця XIX – першої половини XX століть, які на високому науковому рівні досліджували історію українського народу, його менталітет, культуру, цінності – М. Драгоманов, С. Подолинський, М. Міхновський, Ю. Бачинський, М. Грушевський, В. Винниченко, В. Липинський, С. Рудницький, О. Бочковський, А. Синявський, М. Сціборський, В. Старосольський, С. Дністрянський, С. Шелухін, Ю. Липа та інші. Аналіз їх геополітичних праць дає можливість говорити про те, що характерними, ціннісно-визначальними рисами української геополітичної думки кінця XIX – першої половини XX століть були наступні: своє ставлення до співпраці між народами представники вітчизняної геополітичної думки формували, виходячи з права націй на самовизначення, необхідності взаємоповаги і взаємовигідності співпраці між країнами; українські дослідники переважно демонстрували відсутність імперіалізму та зазіхання на чужі території; переважна більшість представників української геополітичної думки були прихильниками побудови демократичного громадянського суспільства; у поглядах українських мислителів практично відсутнє таке явище як расизм; для представників української геополітичної думки держава не була ціллю сама по собі, а лише засобом задоволення потреб людей; як гуманісти, українські дослідники не поділяли гасла про те, що мета виправдовує засоби [9, с. 131–171].

Такі ціннісні орієнтації вітчизняної геополітичної думки успадковані нею з всієї історії вітчизняної суспільно-політичної думки, адже українські мислителі, що здавна задумувалися над взаємозв'язком між географі-

ними факторами і життям людини, суспільства, держави, завжди більше, ніж їх зарубіжні колеги, акцентували увагу саме на таких геополітичних чинниках, як менталітет, релігія, культура, природні права людей і народів, що значною мірою вплинуло на формування філософсько-світоглядних традицій української геополітичної думки [9, с. 73].

На відміну від деяких зарубіжних доктрин, що вважали пріоритетними права держави, розглядаючи її населення переважно як засіб досягнення поставлених цілей, вітчизняна геополітична думка ставила в центр інтересів саме людину. Так, Ю. Бачинський вказував "Остаточною ціллю кожного народу є не держава, а його можливо найкращий, свободний, культурний розвиток. Держава це лише засіб для цього" [1, с. 18]. В. Винниченко писав: "Але нашою метою, істотною, ґрунтовною метою була не сама державність. Наша мета була – відродження, розвинення нашої національності, пробудження в нашому народі своєї, національної гідності, почуття необхідності рідних форм свого розвитку, здобуття цих форм і забезпечення їх. Державність же є тільки засіб для цієї істотної цілі" [3, с. 257]. Ці думки також поділяли М. Грушевського, Ю. Липа та інші [4, с. 176].

Прагнути здобуття свободи і добробуту для українських громадян, призначення держави вітчизняні дослідники бачили в категоріях загальнолюдських цінностей. М. Грушевський писав: "Для того щоб дати з України світові ще одну міщанську республіку, хоч би й демократичну, по правді, не варто було стільки труда й заходів... Найкращі сини нашого народу, цвіт і надія його покладали голови – і покладатимуть їх іще для того, щоб дати щось дійсно цінне своєму народові – і в нім людству взагалі... Обставини так склалися, що великі завдання і досягнення стали для нас можливі, що ми можемо творити не тільки свободну й незалежну Україну, а й Україну Велику. Велику не територією, чи багатством, чи пануванням над іншими, а велику отими соціально-моральними вартостями... Цієї величини я їй бажаю й прагну, іншої – імперіалістичної, чи мілітаристичної – не хочу ні трохи, вважаю її небезпечною спокую" [5, с. 163–165].

Отже, традиційними цінностями для вітчизняної геополітичної думки є ті цінності, які притаманні сучасним високорозвиненим суспільствам, а саме: цінність людини як духовної істоти, що прагне самореалізації, свобода, демократія, соціальна справедливість тощо. Тож українцям немає потреби ні підтримувати міфічні псевдогуманні цінності, нав'язані радянською пропагандою, ні запозичувати цінності західного світу, які не враховують наші ментально-психологічні особливості. Потрібно відроджувати власні цінності, які, з одного боку, цілком відповідають сучасним постматеріальним тенденціям, а з іншого – враховують українську специфіку. Щоб посісти гідне місце у новій світовій ієрархії Україні необхідно вжити ряд заходів, більшість з яких стосуються внутрішньої політики, адже саме вона, на наше переконання, має бути визначальною для формування зовнішньої політики, бо національні інтереси визначає народ а не зовнішньополітична кон'юнктура.

1. Бачинський Ю. Большевицька революція і Українці. Критичні замітки / Ю. Бачинський. – Берлін, 1928. – 135 с. 2. Бжезинський З. Великая шахматная доска / З. Бжезинский [Перевод: Уральской О.]. – М. : Международные отношения, 1999. – 256 с. 3. Винниченко В. Відродження нації / В. Винниченко В 3-х т. – К. : Видавництво політичної літератури України, 1990. – Т. 1. – 348 с. 4. Грушевський М. Освобождение России и украинский вопрос / М. Грушевский. Статьи и заметки. – СПб., 1907. – 294 с. 5. Грушевський М. На порозі нової України / М. Грушевський // Великий українець: Матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського / Упорядн., підгот. текстів та фотоматеріалів, комент., прим. А. Демиденка. – К. : Веселка, 1992. – С. 133–178. 6. Жабінець Н. В. Політичні цінності та їх втілення у процесі демократизації українського суспільства: Автореф. дис. канд. політ. наук: 23. 00. 03 / Н. В. жабінець; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова – К., 2006. – 20 с. 7. Манжол В. А. Україна в пост біполярній системі міжнародних відносин (аналітична доповідь) / В. А. Манжол, С. В. Андрущенко, М. Г. Капітоненко, В. Ю. Константинов. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2006. – 68 с. 8. Панченко Ж. О. Геополітичне позиціонування України в процесах євроінтеграції: Автореф. дис. канд. політ. наук: 23. 00. 03 / Ж. О. Панченко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 19 с. 9. Хилько М. М. Філософсько-світоглядні підвалини української геополітичної думки: Дис. канд. філос. наук: 09. 00. 12 / М. М. Хилько; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 208 арк. 10. Эмерсон М. Слон и Медведь. Европейский Союз, Россия и их ближнее зарубежье / М. Эмерсон. – Брюссель, Москва: Центр Европейских политических исследований, Институт Европы Российской АН, 2001. – 283 с. 11. Яхно О. М. Україна в сучасному геополітичному просторі (політико-медійний аспект): Автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.03 / О. М. Яхно; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка – К., 2006. – 20 с. 12. Kjellen R. Der Staat als Lebensform / R. Kjellen. – Leipzig, 1917. – 236 s. 13. Weigert H. W. Generals and geographers: The twilight of geopolitics / H. W. Weigert. – Oxford: Clarendon, 1942. – P. 17–29.

Надійшла до редколегії 17.02.14

П. И. Федорук

ОТНОСИТЕЛЬНО БАЗОВЫХ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ, ИНТЕРЕСОВ И ПРИОРИТЕТОВ УКРАИНЫ: ПОПЫТКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ И МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИЙ СМЫСЛ

Автор доказывает, что традиционные геополитические ценности Украины были определены еще в конце XIX – начала XX веков и остаются актуальными и поныне. Относительно поиска приоритетов развития Украины, то он должен осуществляться с ориентацией на внутренние геополитические факторы, потому что именно внутри государства, в ценностях и интересах его народа находится тот "геополитический код", который определяет назначение государства, приоритеты его политики.

Ключевые слова: геополитическое утверждение, геополитические ценности, геополитические интересы, геополитические приоритеты, геополитическая среда, геополитические факторы.

P. Fedoruk

AS TO THE BASIC GEOPOLITICAL VALUES, INTERESTS AND PRIORITIES OF UKRAINE: DETERMINATION ATTEMPT AND IDEOLOGICAL MEANING

The author argues that traditional geopolitical value of Ukraine was determined at the end of XIX – the first half of the twentieth century still remain relevant today. As for finding the priorities of Ukraine, it must serve with a focus on internal geopolitical factors, because it is within the state, the values and interests of its people is a " geopolitical code" that defines the purpose of the state, its policy priorities.

Keywords: geo-political statement, geopolitical value, geopolitical interests, geopolitical priorities, the geopolitical environment, geopolitical factors.